

*Хаванов А. В., к.е.н., докторант**Київський національний економічний університет**імені Вадима Гетьмана**artem.khavanov@gmail.com**ORCID: 0009-0002-9755-3420*

ВІД СТАНУ ЗАХИЩЕНОСТІ ДО КЕРОВАНОЇ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ: ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність операційного переосмислення економічної безпеки суб'єкта господарювання в умовах війни та повоєнного відновлення, коли підприємство функціонує у режимі комбінованих стресорів, а локальні збої здатні запускати каскади втрат (виробничі зриви, контрактні наслідки, падіння ліквідності, ускладнення доступу до фінансування, репутаційні та комплаєнс-обмеження). Показано методологічні межі «статусних» і «перелікових» дефініцій, які слабо відтворюють причинність, часову динаміку та вимоги до вимірювання. Використано критичний аналіз наукових підходів і концептуальне моделювання на базі ризик-орієнтованої логіки ISO 31000, резильєнтної перспективи та соціально-технічної інтерпретації підприємства. Основний результат – визначення економічної безпеки як динамічної управлінської здатності відтворювати економічні інтереси й створювану вартість через інституціоналізований цикл запобігання – виявлення – реагування – відновлення – навчання. Додатково введено вимогу «доказовості керованості» (перевірювані сліди виконання замість декларації) та обґрунтовано роль людського контуру як умов надійності виконання контролів; окреслено межі коректного застосування принципу горемезису як логіки дозованих «тренувальних» впливів без нормалізації виснаження.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, керованість, ризик-орієнтований підхід, організаційна резильєнтність, доказовість керованості, людський контур.

JEL code classification: D23, D81, G32

Постановка проблеми. У сучасних умовах війни та подальшого повоєнного відновлення підприємство функціонує не в режимі ізольованих ризиків, а в режимі комбінованих стресорів, де локальні збої здатні запускати каскади втрат: від порушень постачання й виробничих зривів – до юридичних наслідків, погіршення ліквідності, ускладнення доступу до фінансування, а також репутаційних і комплаєнс-обмежень. У такому середовищі традиційні трактування економічної безпеки як «стану захищеності» або як «поєднання сфер» (фінансова, кадрова, інформаційна тощо) дедалі частіше виявляються недостатніми для наукового аналізу й управлінських рішень: вони слабо відображають причинні механізми деградації, часову поведінку системи та вимоги до вимірювання [1; 3].

Паралельно змінюється й інституційне середовище ведення бізнесу. У відновленні посилюються вимоги до доброчесності, прозорості та підзвітності, які фактично стають передумовою участі у програмах підтримки, закупівлях, партнерствах та фінансуванні. Такі вимоги закріплюються як на рівні міжнародних правових режимів і програм ЄС [13], так і на рівні стандартизованих рамок управління ризиками та відповідних національних актів упровадження [5; 7; 11; 6]. За цих умов економічна безпека перестає бути виключно «внутрішньою справою» підприємства і набуває виразного виміру інституційної прийнятності: здатності підтвердити контрольованість ресурсів і процесів відповідно до очікувань зовнішніх стейкхолдерів.

Отже, проблема має подвійний характер. По-перше, вона є науково-методологічною: як визначити економічну безпеку так, щоб це визначення було придатним не лише для опису, а й для пояснення, вимірювання та операціоналізації. По-друге, проблема є практичною: як перетворити визначення на основу управління безпекою у довготривалому стресі, коли формальні інструменти управління ризиками та контролюми схильні деградувати до «паперових» процедур, не забезпечуючи відтворюваної керованості.

Предметом дослідження є економічна безпека суб'єкта господарювання як управлінська здатність у війні та під час повоєнного відновлення, тобто як сукупність відтворюваних механізмів, що дозволяють зберігати економічні інтереси й створювану вартість у часі, забезпечуючи керованість, працездатність критичних процесів і контролюваність ризиків в умовах високої невизначеності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українська наукова традиція демонструє еволюцію поняття економічної безпеки підприємства та домінування двох груп трактувань: «статусних» (безпека як стан захищеності) та «перелікових» (безпека як сукупність сфер/компонентів) (Зубко Т.Л. [1]; Архіпенко І.М. & Іванова Н.О. [2]; Гаркуша Л.М. [3]). На прикладному рівні ці підходи зручні як мова первинної систематизації, однак їхня пояснювальна спроможність є обмеженою в ситуаціях, коли дослідницький фокус зміщується на причинність, часову динаміку та вимірюваність.

Дослідження воєнного контексту додатково підкреслюють, що економічна безпека підприємства у відновленні визначається не лише ресурсами, а й інституційними умовами, операційними витратами та вимогами до підзвітності (Нам'ясенко Ю.О. [4]). Важливість цього напряму полягає у зміщенні дискусії від переліку загроз до характеристики режиму середовища, в якому підприємство має підтримувати життєздатність і керованість.

Операційність і вимірюваність визначення посилюються ризик-орієнтованими рамками, у яких ризик трактується як вплив невизначеності на цілі, а управління ризиками – як цикл із критеріями, моніторингом і переглядом (ISO, 2018). Паралельно резильєнтний підхід на рівні управлінських практик фіксує, що ключовим стає не «захист від усіх подій», а здатність системи поглинати вплив, відновлювати керованість і навчатися (ISO, 2017). Нарешті, дедалі чіткіше окреслюється роль людського контуру як множника надійності виконання: модель Job Demands – Resources та емпіричні дослідження вигорання демонструють зв'язки між хронічними вимогами, виснаженням і падінням ефективності (Demerouti E., Nachreiner F., Bakker A. B., Schaufeli W. B. [8] ; Bakker A. B., Demerouti E. [9]), а World Health Organization інституціоналізує вигорання як феномен, пов'язаний із хронічним робочим стресом. Нормативно ці підходи узгоджуються з рамкою управління психосоціальними ризиками (ISO, 2021).

Водночас у наявній літературі залишається недостатньо опрацьованим саме перехід від дефініцій до операційної моделі, яка одночасно:

- 1) розрізняє результат і здатність;
- 2) вбудовує часовість та відновлюваність;
- 3) фіксує відмінність між формальним дизайном контролів і їх фактичною працездатністю;
- 4) створює базу для індикаторів, критеріїв ризику, порогів і тригерів управлінського втручання. Саме цій прогалині присвячено статтю.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у формуванні науково обґрунтованого визначення економічної безпеки суб'єкта господарювання для умов війни та повоєнного відновлення як операційної дефініції, придатної для подальшої операціоналізації, вимірювання та управління.

Методологічна база дослідження включає: теоретичне узагальнення й критичний аналіз наукових підходів до визначення економічної безпеки; концептуальне моделювання з використанням ризик-орієнтованої та резильєнтної перспектив; логічну декомпозицію дефініції на елементи, що можуть бути пов'язані з критеріями ризику, індикаторами та доказами фактичної працездатності механізмів; інтерпретацію підприємства як соціально-технічної системи,

у якій категорії керованості та працездатності контролів є центральними для пояснення відтворюваності економічних результатів.

Виклад основного матеріалу. «Статусні» визначення змішують результат і здатність. Факт тимчасової захищеності може бути зумовлений кон'юнктурою, разовою підтримкою або вузькою ринковою позицією, однак це не доводить наявності механізмів, які забезпечують відтворюваність результату [1]. Для умов війни та подальшого повоєнного відновлення ця різниця набуває принципового значення: підприємство може короткостроково «втриматися», але втратити керованість через накопичення управлінського боргу, падіння дисципліни виконання та деградацію контрольного середовища.

«Перелікові» підходи, попри їх управлінську корисність, мають слабку причинну архітектуру: вони фіксують, у яких сферах виникають проблеми, проте не пояснюють, як саме збурення переходять у втрати й за яких умов запускаються каскади [2; 3]. У відновленні ризики є взаємопов'язаними: збій у постачанні або інцидент доброчесності може транслюватися в контрактні порушення, фінансові втрати, подорожчання капіталу, кадровий відтік і – як вторинний ефект – подальше послаблення контролів, зростання повторюваності відхилень [4]. Якщо визначення не містить часового аспекту та механіки каскадів, воно слабо придатне до валідної операціоналізації.

Ризик-орієнтований підхід задає методологічно продуктивний критерій: ризик – це вплив невизначеності на цілі [5]. Відповідно, економічна безпека має оцінюватися через здатність підприємства досягати цілей у невизначеності, а не лише через наявність формальних регламентів. У прикладному вимірі це означає, що визначення економічної безпеки повинно бути: цільово прив'язаним (що саме зберігається), мати механіку (як загроза переходить у втрати) і часовим (як швидко відновлюється керованість).

Разом із тим у середовищі відновлення ризик-орієнтовані інструменти мають відому практичну межу: вони можуть редукуватися до процедурності (реєстри, статуси, матриці), яка не відображає фактичної працездатності системи. Тому у визначенні економічної безпеки методологічно доцільно закласти вимогу доказовості керованості: систему має бути можливо оцінити не лише за документами, а й за ознаками фактичного функціонування (ритм контролів, завершуваність коригувальних дій, дисципліна ескалації, керованість винятків).

Підприємство у війні та під час повоєнного відновлення є соціально-технічною системою, де економічні результати продукуються через взаємодію ресурсів, процесів, правил, інформаційних потоків, контрольних механізмів і людської поведінки. Принциповим для економічної безпеки є розрізнення дизайну контролів і їх фактичної ефективності (тобто результативності функціонування в реальних умовах). Формальна процедура може існувати, але не виконуватися під впливом перевантаження, дефіцитів або конфліктів ролей.

Саме тому у відновленні зростає значущість категорій керованості: чіткість ролей і повноважень, достатність і якість управлінської інформації, механізми ескалації, завершуваність коригувальних дій, контроль винятків і «ручних» рішень. Важлива теза полягає в тому, що значна частина втрат виникає не через відсутність політик, а через деградацію виконання – і ця обставина має бути вбудована в операційну дефініцію.

У процесі повоєнного відновлення економічна безпека включатиме вимір інституційної прийнятності: підприємства дедалі частіше оцінюватимуть не лише за фінансовими метриками, а й за здатністю підтвердити контрольованість ресурсів і процесів, доброчесність та підзвітність використання ресурсів [13; 4]. Документація, що підтверджує впровадження стандартів ризик-менеджменту підсилює цю логіку в площині управлінських практик [5; 6]. Відтак доказовість керованості є не лише внутрішньою управлінською вимогою, а й зовнішнім критерієм доступу до фінансових і партнерських ресурсів відновлення.

На підставі критичного аналізу підходів і методологічної вимоги ризик-орієнтованості, часовості та соціально-технічної природи підприємства пропонується таке визначення:

Економічна безпека суб'єкта господарювання – це динамічна управлінська здатність підприємства як соціально-технічної системи зберігати та відтворювати економічні інтереси, ство-

рювану вартість і ключові спроможності в різних режимах функціонування, зокрема в умовах війни та повоєнного відновлення, шляхом інституціоналізованого циклу: запобігання неприємним втратам – своєчасного виявлення відхилень і деградації контрольного середовища – локалізації та компенсації наслідків – відновлення керованості й результативності критичних процесів – нарощування адаптивності через керовані цикли перевірок, тестування й навчання за умови підтримання відтворюваної працездатності людського контуру.

Методологічно запропоноване визначення має інваріантне ядро і режимно-специфічні прояви. Інваріантним є те, що і в умовах війни, і в умовах повоєнного відновлення економічна безпека стосується однієї й тієї самої базової управлінської здатності підприємства: зберігати та відтворювати економічні інтереси, створювану вартість і ключові спроможності через цикл «запобігання – виявлення – реагування – відновлення – навчання». Водночас воєнний і повоєнний періоди не є тотожними за своїм управлінським змістом: відмінності стосуються структури загроз, горизонту планування, допустимого рівня резервування, пріоритетів управлінських рішень і критеріїв оцінки результативності безпеки. Отже, йдеться не про однаковість воєнного та повоєнного режимів, а про єдність базової логіки економічної безпеки за відмінності її операційної конфігурації.

У воєнний період економічна безпека зміщується в бік забезпечення виживання, безперервності критичних процесів, збереження активів, швидкого реагування на шоки та мінімізації незворотних втрат в умовах високої невизначеності. Натомість у період повоєнного відновлення акцент переноситься на відновлення втраченої результативності, реконфігурацію бізнес-процесів, відтворення кадрового та організаційного потенціалу, повернення інвестиційної привабливості та підвищення інституційної зрілості контрольного середовища. Таким чином, у воєнний період домінує захисно-стабілізаційний вимір економічної безпеки, а в повоєнний – відновлювально-адаптивний і розвитковий.

Це визначення акцентує три методологічні позиції. По-перше, безпека трактується як здатність, а не як разовий стан: вона має часову динаміку й може бути представлена як траєкторія. Посилення безпеки означає скорочення часу виявлення та відновлення, зменшення частоти й глибини відхилень, зниження повторюваності інцидентів після виконання коригувальних дій і підвищення дисципліни виконання контролів. Деградація безпеки, навпаки, проявляється у накопиченні невиконаних коригувальних дій, розширенні неформалізованих винятків, ерозії дисципліни контролів та зниженні чутливості до слабких сигналів.

По-друге, предмет відтворення конкретизовано через «економічні інтереси», «створювану вартість» і «ключові спроможності». Економічні інтереси у цьому контексті доцільно трактувати як цільову структуру щодо збереження й нарощування вартості, безперервності операцій, платоспроможності та доступу до капіталу, виконання контрактів і дотримання регуляторних вимог (зокрема тих, що визначають прийнятність підприємства для партнерів). Ключові спроможності фіксують, що безпека не зводиться до мінімізації втрат: вона передбачає відтворення здатності генерувати результат у змінному середовищі.

По-третє, визначення має механізм: воно включає цикл: «запобігання – виявлення – реагування – відновлення – навчання», що дозволяє перейти від декларації до операційної логіки керованості.

Включення людського контуру в операційну дефініцію є методологічно необхідним, оскільки саме люди є носіями процедур, виконавцями контролів і суб'єктами управлінських рішень. Модель «Job Demands – Resources» пояснює причинну логіку: дисбаланс між вимогами та ресурсами підвищує ризик виснаження, що асоціюється зі зниженням ефективності [8; 9]. Інституційно це узгоджується з рамкою управління психосоціальними ризиками [11]. Фіксація вигорання як феномену, пов'язаного з хронічним робочим стресом, що не був успішно керований, важлива в даній роботі не як психологізація, а як позначення причинного вузла: деградація когнітивних і психофізіологічних ресурсів підвищує імовірність відхилень, «спрошень» та пропусків контролів [10]. Для підприємства у стані повоєнного відновлення економіки це означає: якщо людський контур є системно виснаженим, формальна «система» законо-

мірно дрейфує до процедурності без фактичної працездатності, а економічна безпека втрачає відтворюваність.

Контур навчання та адаптації у визначенні відображає, що безпека повинна не лише «повертатися» після інцидентів, а й нарощуватися через зниження повторюваності збоїв. Практично це означає керовані цикли перевірок, тестування, аналізу причин і контролю виконання коригувальних дій. Однак межа такого підходу є принциповою: ефект «розвитку» можливий лише за умови дозування навантаження та наявності ресурсу відновлення. Саме в цьому сенсі – і лише в цьому – доречно обережне використання принципу гормезису як логіки нелінійної дозо-відповіді: низькі або помірні контрольовані впливи здатні індукувати адаптацію, тоді як надмірні – руйнівні [12]. У запропонованій дефініції це відображено як умова: адаптація та навчання є продуктивними, якщо підтримується відтворювана працездатність людського контуру; інакше «перевірки» перетворюються на чинник деградації керованості.

Висновки. У статті сформульовано операційну дефініцію економічної безпеки суб'єкта господарювання для умов війни та повоєнного відновлення, придатну до пояснення, вимірювання й подальшої операціоналізації. Його новизна полягає у переводі поняття економічної безпеки з описового рівня («стан» або «перелік сфер») у категорію динамічної управлінської здатності, що відтворюється в часі через інституціоналізований цикл запобігання, виявлення, локалізації, відновлення та навчання.

Також, ним усунуто методологічну плутанину між результатом і здатністю: тимчасова «захищеність» розглядається як потенційний наслідок кон'юнктури, тоді як економічна безпека у повоєнному відновленні потребує доказів працездатності керованості – здатності підтримувати контрольне середовище, дисципліну виконання та завершувати коригувальних дій.

Додатково обґрунтовано включення людського контуру як умовного множника відтворюваності керованості: у соціально-технічній системі виснаження і пов'язані з ним втрати ефективності підвищують імовірність відхилень і пропусків контролів, що узгоджується з нормативною рамкою управління психосоціальними ризиками. Теоретико-практичне значення визначення полягає в можливості використання його як основи для побудови критеріїв ризику, порогів відновлюваності, системи індикаторів та доказів фактичної працездатності механізмів безпеки, що є критичним у середовищі посиленого зовнішнього запиту на підзвітність.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною валідацією операційних індикаторів, розробленням критеріїв зрілості економічної безпеки та тестуванням причинних зв'язків між деградацією контрольованого середовища, людським контуром і динамікою економічних результатів у секторах із високою «ціною помилки».

Список використаних джерел:

1. Зубко Т. Л. Генезис поняття «економічна безпека підприємства». Вісник Київського національного торговельно-економічного університету, (2021) № 1 (135), с. 75–89. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(135\)06](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(135)06)
2. Архипенко І. М., Іванова Н. О. Економічна безпека підприємства як економічна категорія: систематизація наукових поглядів. Нобелівський вісник, (2021) № 1, с. 6–14. DOI: <https://doi.org/10.32342/2616-3853-2021-1-14-1>
3. Гаркуша Л. М. Теоретичні підходи до трактування сутності економічної безпеки підприємства. Економіка та суспільство, (2021) № 28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>
4. Нам'ясенко Ю. О. Економічна безпека підприємства: воєнний контекст і перспективи повоєнного відновлення. Економіка України, (2025) № 6, с. 20–38. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.06.020>
5. International Organization for Standardization (ISO). ISO 31000:2018 Risk management – Guidelines. (2018) Geneva: ISO.
6. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Про прийняття національних нормативних документів: наказ від 29.11.2018 № 446 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0446731-18> (дата звернення: 28.01.2026).
7. International Organization for Standardization (ISO). ISO 22316:2017 Security and resilience – Organizational resilience – Principles and attributes. (2017) Geneva: ISO.
8. Demerouti E., Nachreiner F., Bakker A. B., Schaufeli W. B. The job demands-resources model of burnout. Journal of Applied Psychology, (2001) vol. 86, no. 3, pp. 499–512. DOI: <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.3.499>
9. Bakker A. B., Demerouti E. Job Demands–Resources theory: Taking stock and looking forward. Journal of Occupational Health Psychology, (2017) vol. 22, no. 3, pp. 273–285. DOI: <https://doi.org/10.1037/ocp0000056>

10. World Health Organization. Burn-out an “occupational phenomenon”: International Classification of Diseases (ICD-11). (2019). URL: <https://www.who.int/news/item/28-05-2019-burn-out-an-occupational-phenomenon-international-classification-of-diseases> (дата звернення: 28.01.2026).

11. International Organization for Standardization (ISO). ISO 45003:2021 Occupational health and safety management – Psychological health and safety at work – Guidelines for managing psychosocial risks. 2021. Geneva: ISO.

12. Calabrese E. J., Baldwin L. A. Defining hormesis. *Human & Experimental Toxicology*, 2002, vol. 21, no. 2, pp. 91–97. DOI: <https://doi.org/10.1191/0960327102ht217oa>

13. Європейський Парламент, Рада Європейського Союзу. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. *Official Journal of the European Union*. 2024. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AL_202400792 (дата звернення: 28.01.2026).

References:

1. Zubko T.L. (2021) Henezys poniattia «ekonomichna bezpeka pidpriemstva» [Genesis of the concept “economic security of an enterprise”]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu*, no. 1 (135), pp. 75–89. DOI: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(135\)06](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(135)06)

2. Arkhipenko I.M., Ivanova N.O. (2021) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva yak ekonomichna katehoriia: systematyzatsiia naukovykh pohliadiv [Economic security of an enterprise as an economic category: systematization of scientific views]. *Nobelivskiy visnyk*, no. 1, pp. 6–14. DOI: <https://doi.org/10.32342/2616-3853-2021-1-14-1>

3. Harkusha L.M. (2021) Teoretychni pidkhody do traktuvannya sutnosti ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Theoretical approaches to interpreting the essence of enterprise economic security]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-28-34>

4. Namiasenko Yu.O. (2025) Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: voiennyi kontekst i perspektyvy povoiennoho vidnovlennia [Enterprise economic security: wartime context and prospects for post-war recovery]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 6, pp. 20–38. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.06.020>

5. International Organization for Standardization (ISO). ISO 31000:2018 Risk management – Guidelines. (2018) Geneva: ISO. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy. (2018).

6. Pro pryiniattia natsionalnykh normatyvnykh dokumentiv: nakaz vid 29.11.2018 no. 446 [On adoption of national normative documents: Order of 29.11.2018 No. 446]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0446731-18> (accessed 28.01.2026).

7. International Organization for Standardization (ISO). ISO 22316:2017 Security and resilience – Organizational resilience – Principles and attributes. (2017) Geneva: ISO.

8. Demerouti E., Nachreiner F., Bakker A.B., Schaufeli W.B. (2001) The job demands-resources model of burnout. *Journal of Applied Psychology*, vol. 86, no. 3, pp. 499–512. DOI: <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.3.499>

9. Bakker A.B., Demerouti E. (2017) Job Demands–Resources theory: Taking stock and looking forward. *Journal of Occupational Health Psychology*, vol. 22, no. 3, pp. 273–285. DOI: <https://doi.org/10.1037/ocp0000056>

10. World Health Organization. Burn-out an «occupational phenomenon»: International Classification of Diseases (ICD-11). (2019) Available at: <https://www.who.int/news/item/28-05-2019-burn-out-an-occupational-phenomenon-international-classification-of-diseases> (accessed 28.01.2026).

11. International Organization for Standardization (ISO). ISO 45003:2021 Occupational health and safety management – Psychological health and safety at work – Guidelines for managing psychosocial risks. (2021) Geneva: ISO.

12. Calabrese E.J., Baldwin L.A. (2002) Defining hormesis. *Human & Experimental Toxicology*, vol. 21, no. 2, pp. 91–97. DOI: <https://doi.org/10.1191/0960327102ht217oa>

13. European Parliament, Council of the European Union. Regulation (EU) 2024/792 of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. *Official Journal of the European Union*. (2024) Available at: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AL_202400792 (accessed 28.01.2026).

*Khavanov A. V., Candidate of Economic Sciences, Doctoral Student
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
artem.khavanov@gmail.com
ORCID: 0009-0002-9755-3420*

FROM A STATE OF VULNERABILITY TO CONTROLLED VIABILITY: RETHINKING CORPORATE ECONOMIC SECURITY IN POST-WAR RECONSTRUCTION

Abstract. *The article substantiates the need to operationally reconceptualize the economic security of an economic entity under wartime conditions and post-war recovery, when firms operate under compounded stressors and local disruptions can trigger cascading losses (production failures, contractual consequences, declining liquidity, constrained access to finance, reputational harm, and compliance-related restrictions). It demonstrates the methodological limitations of “status-based” and “enumerative” definitions, which insufficiently capture causality, temporal dynamics, and measurement requirements. The study applies a critical review of scholarly approaches and conceptual modelling grounded in the risk-based logic of ISO 31000, a resilience perspective, and a socio-technical interpretation of the firm. The core result is a definition of economic security as a dynamic managerial capability to reproduce economic interests and created value through an institutionalized cycle of prevention–detection–response–recovery–learning. In addition, the article introduces the requirement of “evidence of governability” (verifiable traces of operating effectiveness rather than declarative policies) and justifies the role of the human contour as a precondition for reliable execution of controls; it also delineates the boundaries for an academically sound application of the hormesis principle as a logic of dosed “training” stressors without normalizing exhaustion.*

Keywords: *enterprise economic security, governability, risk-based approach, organizational resilience, evidence of governability, human factor.*

Дата надходження статті: 25.02.2026

Дата прийняття статті: 18.03.2026

Дата публікації статті: 02.04.2026